

A LEGELTETÉS ÉRTÉKE

A természetes legelők értékére és a legeltetés szükségességére vonatkozó ismeretek hiányossága, vagy hiánya miatt gyakori a téves nézet szakmai körökben is. Okként a legeltetési állattartás oktatásának megoldatlansága említhető.

A természetes legelők növényzetének értéke

Hazánk természeti adottságai nagyon változatosak. Itt találkozunk az óceáni és szárazföldi éghajlat és érvényesül mindkettő szélsőséges hatása. A Kárpát-medencébe érkezik Közép-Európa legtöbb folyója, gyakori áradásokat okozva, egyúttal igen nagy területről rengeteg ásványi anyagot hoz magával, a sok talajhordalékkal együtt (amit igazol a 32 talajtípus és azok keverékei). A kemény fagyok és a nagy hőségek, valamint a levegő páratartalmának 40% alá való lecsökkenése csak a legedzettebb növények fennmaradását tette lehetővé.

A vegyes természeti adottságok változatos, fajgazdag növényzetet hoztak létre; a természetes növények fajszáma 2100-2200, aminek 60%-a gyepeinkben található. A mintegy 850 fajt tartalmazó gyeprövényzetből 500 körüli a népgyógyászat által használt faj, kb. 200-220-ra tehető az étkezésre, ízesítésre, fűszerezésre alkalmasak száma és 600 körüli a mézélő növényeké; az átfedések miatt együtt kb. 800-900 közötti a nagy értékű növényfajok száma. Nem csoda, hogy a legelőn kialakult állatok ösztönösen és szívesen fogyasztják az íz- és zamatanyagban gazdag, számukra teljes értékű növényzetet.

Összehasonlítva a fenti növényeket a 12 legértékesebbnek tartott fű- és hereféle-növények tápértékének átlagával, nem mutatható ki különbség. De a gyógy- és fűszernövények 70%-kal több ásványi anyagot tartalmaznak (amihez sok évezred során hozzászokott az állatok szervezete). Ezért premixek és abrakok nélkül 2 ezer kilométeres út után is "kiváló minőségű" termékeket biztosítottak.

A legelés haszna

Sokan féltik a jószágot a "legelőmunkától". Először is, a legelőn létrejött állatoknak a legeléssel együttjáró mozgás nem munka, hanem életszükséglet; az egész szervezetük igényli a legeléssel együttjáró mozgást, mert az beidegződött a szervezetükbe (a genetikai kódjukba). Az ember étkezését nem tekintik "étkezési munkának", sem a fajfenntartó tevékenységet, pedig az közvetlen energiavesztéssel jár. A fentihez hasonló íróasztali fogalmak minden szakmai alapot nélkülöznek.

Köztudott, hogy a legelő tehének valamikor 10-15 utódot hoztak világra, ma a tehének átlagos szaporasága országosan mindössze 2,5 borjú. Ha ezek az adatok nem elegek, akkor nem értünk eléggé az állattartáshoz. Tisztázódott, hogy a legelés nemcsak nem munka, hanem az állatok életszükséglete; normális ivari tevékenységre csak a kellő mozgást végző állat képes.

De szabad-e legeltetni a nagy tejtermelésű tehenet? Nem csak szabad, hanem kell! Minél nagyobb tejtermelésű egy tehén, annál több ásványianyagra van szüksége, amit legkönnyebben és legolcsóbban a legelő vegyes növényzetéből vehet fel. Ha a nagy tejtermelésű tehenektől több borjút várunk, akkor gondoskodnunk kell a legeléssel együttjáró kellő napi mozgásról.

A legelőn létrejött állatok legelőntartásának sok közvetett haszna is van. A legelő állatok ürülékének tápanyagvesztése 7-15% közötti, a műtrágyaké 40%. Az állatok legelőntartásával jelentősen csökkennek a környezeti gondok, kevesebb költség terheli a gazdálkodást azok miatt.

Valamit az abrakról is. Sok öreg pásztor véleménye szerint a marhának olyan jó az abrak, mint a disznónak a széna. Ha egy kicsit kemény is ez a vélemény, el kell gondolkoznunk azon, hogy a legjobb tejelő tehének közül kerül kényszervágyóra nagyon sok és az esetek közel 80%-ában az ok: az elzsírosodott máj.

Minket mindenki állattartásra tanít. Pedig azóta csökken rohamosan az állattalományunk. Ideje volna visszatérni kissé a néhány százados tapasztalathoz és visszaengedni a legelőn létrejött állatokat a legelőre, az igaz otthonukba.